लाप्चा भाषा र नेपाली भाषाका वाक्यगठनको तुलना

होममाया लाप्चा
परीक्षा क्रमाङ्क : २०४००१७/२०६९
त्रि.वि. दर्ता नं. : ९-२-१-११६१-२००५

नेपाली शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका लागि प्रस्तुत
शोधपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय
कनकाई बहुमुखी क्याम्पस
नेपाली शिक्षा विभाग
सुरुङ्गा, झापा
सन् २०१८/२०७४

.

प्रतिवद्धता पत्र

प्रस्तुत लाप्चा भाषा र नेपाली भाषाका वाक्यगठनको तुलना शीर्षकको शोधपत्र मैले सम्बन्धित पक्षमा गहन अध्ययन गरी तयार पारेकी हुँ । यसमा भएका तथ्य सबै प्रामाणिक हुन् । यो मेरो मौलिक प्रस्तुति हो । अन्यथा भएमा म कानुनअनुसार दण्डित हुन तयार छु ।

५ मार्च २०१८

शोधार्थीको नाम

होममाया लाप्चा

(त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त)
कनकाई बहुमुखी क्याम्पस
कनकाई नगरपालिका–३, सुरुङ्गा (झापा)
स्था : २०४७
☎ ०२३-५५०१५३
Fax : ०२३-५५०८५३
Email : kanakai.campus47@gmail.com

च.नं.
प.सं.

मिति :...........................

शोध निर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र संकाय कनकाई बहुमुखी क्याम्पस सुरुङ्गा झापा नेपाली भाषा शिक्षा विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नेपाली शिक्षा विषय नेपा.शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत "लाप्चा भाषा र नेपाली भाषाका वाक्यगठनको तुलना" शीर्षकको शोधपत्र शोधार्थी श्री होममाया लाप्चाले मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । उहाँले परिश्रमपूर्वक र लगनशीलताका साथ तयार पार्नु भएको यस शोधपत्रलाई आवश्यक मूल्याङ्कनका निम्ति मूल्याङ्कन समिति समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

५ मार्च २०१८

सेरबहादुर बानिँया

शोधनिर्देशक

त्रि.वि.बाट सम्बन्धन प्राप्त
कनकाई बहुमुखी क्याम्पस
☎ ०२३-५५०१५३
कनकाई नगरपालिका, सुरुङ्गा (झापा)
Fax : ०२३-५५०८५३
स्था : २०४७
Email : kanakai.campus47@gmail.com

च.नं.
प.सं.
मिति :............................

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय कनकाई बहुमुखी क्याम्पस सुरुङ्गा, झापाबाट स्नातकोत्तर दोस्रो वर्षको नेपा.शि ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनका निमित्त शोधार्थी होममाया लाप्चाद्वारा तयार पारिएको *लाप्चा भाषा र नेपाली भाषाका वाक्यगठनको तुलना* शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र नेपाली भाषा शिक्षा विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त उपयुक्त ठहरिएकाले आवश्यक मूल्याङ्कन गरी स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

....

उपप्रा. सेरवहादुर बानियाँ

शोध निर्देशक

....

सहप्रा. डिल्लीप्रसाद दुवाडी

बाह्य परीक्षक

....

उपप्रा. विष्णुप्रसाद कोइराला

विभागीय प्रमुख

मिति : ०९ अप्रेल २०१८ (२०७४/१२/२६)

कृतज्ञताज्ञापन

'लाप्चा भाषा र नेपाली भाषाका वाक्यगठनको तुलना' शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र मैले त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, कनकाई बहुमुखी क्याम्पस सुरुङ्गा, झापाको नेपाली शिक्षा विभाग अन्तर्गत एम.एड. दोस्रो वर्ष नेपा.शि. ५९८ को प्रयोजनका लागि श्रदेय गुरु सहायक क्याम्पस प्रमुख श्री सेरबहादुर बानियाँ ज्यूको निर्देशनमा तयार गरेकी हुँ । आफ्ना विभागीय एवं अन्य कार्यव्यस्तताका बीचमा रहेर पनि मलाई यो शोधपत्र तयारीका सन्दर्भमा प्राज्ञिक एवं कुशल सल्लाह र सुझावका साथ निर्देशन प्रदान गर्नुहुने श्रदेय गुरु प्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

प्रस्तुत शीर्षकमा अनुसन्धानगर्न स्वीकृति प्रदान गरी शोधपत्र लेख्ने अवसर प्रदान गर्नुहुने विभागीय प्रमुख तथा शिक्षा शास्त्र सङकाय नेपाली भाषा शिक्षा विभाग कनकाई बहुमुखी क्याम्पस सुरुङ्गा झापा, शोधशीर्षक चयन, शोध प्रस्ताव लेखन देखि शोधपत्र निर्माण सम्म अमूल्य सरसल्लाह, सुझाव तथा सहयोग गर्नुहुने श्रदेय गुरुवर्ग उप प्रा. विष्णुप्रसाद कोइराला, सह प्रा. तेजप्रसाद खनाल , सह प्रा. जीवनाथ सुवेदी र अन्य सम्पूर्ण गुरुहरुप्रति हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । स्नातकोत्तर अध्ययनमा खाना, बासस्थान उपलब्ध गराई अभिभावकत्व महसुस गराउनु हुने , आवश्यक क्याम्पसका सूचनाहरु प्रदान गर्नु हुने आदरणीय हेड असिस्टेन्ट सर श्री हरिप्रसाद ढकाल तथा म्याडम श्री मन्दिरा ढकालप्रति सधैं आभारी रहने छु । शोधपत्र तयारीका क्रममा सामाग्री सङ्कलनमा सहयोग गर्ने कनकाई बहुमुखी क्याम्पस, सुरुङ्गा, रोङ सेजुम ठी फिक्कल, करफोक विद्यामन्दिर उ.मा.वि. तथा अन्य सबै सङ्संस्थाहरुप्रति आभार व्यक्त गर्नु मेरो कर्तव्य हो ।

तथ्य विवरणहरु सङ्कलन गर्न सहयोग गर्नुहुने रोङ सेजुम ठी का अध्यक्ष श्री बीर बहादुर लाप्चा तथा सामग्री सङ्कलनमा सहयोग गर्नुहुने काका ससुरा यादव प्रसाद आचार्य, भाइहरु निमा, विछेन लाप्चा, बुहारी मुना लाप्चा, बहिनी एलिजा राई, सहकर्मी सर अनन्त गिरी प्रति आभार प्रकट गर्दछु । गर्भावस्थादेखि हालसम्म पालनपोषण देखि लिएर शिक्षा दिक्षा सम्म प्रदान गरी सही बाटो देखाउनुहुने , मेरो अध्ययनप्रति सधै चिन्तित रहने, प्रेम, स्नेह, प्रेरणा र अवसर प्रदान गर्नुहुने मेरा पूजनीय बुवा दिल कुमार लाप्चा र ममि लक्ष्मीदेवी लाप्चा प्रति चिरऋणी छु साथै परिवारका अन्य सदस्यहरु तारा लाप्चा र रेमना लाप्चाप्रति कृतज्ञ छु । शोधपत्र तयार गर्ने र यसलाई पूर्णता दिने क्रममा आवश्यक सरसल्लाह , सुझाव र सहयोग गर्नु हुने मेरा पति हेमन्त आचार्यको पनि म ऋणी छु । घरायसी काममा सहयोग गरी समय उपलब्ध गराई दिनुहुने ससुरा बुवा निर्मल प्रसाद आचार्य , सासुआमा मेनुका आचार्य तथा देवरानी कल्पना खतिवडा प्रति पनि आभार व्यक्त गर्दछु ।

शोधपत्र तयार गर्न कम्प्यूटरको सम्पूर्ण कार्य सम्पादन गरी सहयोग गर्नुहुने देवर बाबु सौरभ आचार्य तथा भाई हिमाल राई धन्यवादका पात्रहरु हुनुहुन्छ । साथै यस अध्ययनकार्यमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

होममाया लाप्चा

शोधसार

पृष्ठ संख्या : ४४

अध्याय : पाँच

प्रस्तुत लाप्चा र नेपाली भाषाका वाक्य गठनको तुलना शीर्षकको शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र संकाय नेपाली शिक्षा विभाग एम.एड (ने.पा.शि. ५९८) पाठ्यासंको प्रायोजनको लागि तयार पारिएको हो । लाप्चा र नेपाली भाषाका वाक्य गठनको तुलना शीर्षक अन्तर्गतका प्रमुख उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन्

(क) लाप्चा भाषा र नेपाली भाषाका वाक्य गठनविच तुलना गर्नु

(ख) लाप्चा भाषा र नेपाली भाषाका वाक्य गठनविच समानता र भिन्नता पत्ता लगाउनु

(ग) निश्कर्षका आधारमा शिक्षणकालागि सुझावहरु दिनु

प्रस्तुत अध्ययन लाप्चा मात्रीभाषी वक्तासँग मात्र सीमित रहेको छ । लाप्चा मातृभाषी वक्ताहरुमा नेपाली भाषा दोश्रो भाषाका रुपमा बोलाचाली भएकाहरु मध्ये शिक्षित, अशिक्षित, वृद्ध, प्रौढ, किशोर, बालबालिका उमेर समूह नमुना छनौटमा परेका छन् । वाक्य तुलनाका संरचनागत र अर्थगत दुई आधार रहेकाछन् भने वाक्यलाई व्याकरणात्मक कोटि अन्तर्गत लिगं, बचन, पूरुष र आधारको तुलनामा अध्ययन सीमित रहेको छ ।

लाप्चा र नेपाली भाषाका वाक्य निर्माण गरी दुवै भाषाका वाक्यका वर्णन, विश्लेषण र तुलना गरिएको छ । प्राथमिक र द्वितियक श्रोतबाट संकलित सामाग्रीहरुलाई आधारमानी पुस्तकालयीय विधिको अवलम्बन गरिएको छ । यो परिणामात्मक ढाँचामा आधारित छ । शोधलाई पाँच अध्यायमा विभक्त गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस अध्ययनबाट प्राप्त तथ्यको व्याख्या एवम् विश्लेषणको आधारमा निश्कर्ष र सुझावहरु प्रस्तुत गरी शोधकार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

विषय सूची

विषय	पृष्ठ
अध्याय एक : परिचय	
अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
समस्याकथन	२
अध्ययनको उद्देश्य	३
अध्ययनको औचित्य	३
अध्ययनको परिसीमा	४
विशेष पद (पारिभाषिक शब्द) को परिभाषा	५
शोधपत्रको रूपरेखा	५
अध्याय दुई : पूर्वकार्यको समीक्षा र सैद्धान्तिक ढाँचा	
पूर्वकार्यको समीक्षा	६
अध्ययनमा पूर्वकार्यको उपयोगिता	१२
सैद्धान्तिक / अवधारणात्मक ढाँचा	१३
वाक्यको परिचय	१४
लाप्चा भाषाका वाक्यगठन	१६
नेपाली भाषाका वाक्यगठन	१६
वाक्य तत्वहरू	१७
वाक्यका प्रकार	१९
लाप्चा र नेपाली भाषाका वाक्य गठन	२०
अध्याय तिन : अनुसन्धान विधि	
अनुसन्धानात्मक ढाँचा (अध्ययनको प्रकृति र प्रकार)	२१
जनसङ्ख्या तथा नमुना छनोट	२१
तथ्याङ्क संकलनका स्रोत	२१
तथ्याङ्क संकलनका साधन (उपकरण)	२२
तथ्याङ्क संकलन विधि	२२

तथ्याङक विश्लेषण विधि २३

अध्याय चार : व्याख्या तथा विश्लेषण

लाप्चा जाति , भाषा र नेपालीभाषाको सामान्य परिचय २४

संरचनागत आधारमा वाक्यगठनको तुलना २४

व्याकरणिक कोटिका आधारमा वाक्यगठनको तुलना २९

नेपाली भाषा र लाप्चा भाषामा रहेका समानता र भिन्नता ३५

अध्याय पाँच : सारांश, निष्कर्ष, उपयोगिता तथा सुझाव

सारांश ३७

निष्कर्ष ३७

उपयोगिता ३९

सुझाव ४०

नीति निर्माण तह ४०

कार्यान्वयन (अभ्यास) तह ४१

शैक्षणिक प्रयोग ४३

भावी अनुसन्धान तह / पक्ष ४४

सन्दर्भग्रन्थ सूची

परिशिष्ट

तालिका सूची

तालिका	पेज नं.
१. सरल वाक्यहरुको तुलना	२५
२. संयुक्त वाक्यहरुको तुलना	२६
३. मिश्र वाक्यहरुको तुलना	२७
४. अर्थगत आधारमा वाक्य गठनको तुलना	२८
५. लिङ्गगत तुलना (पुलिङ्ग)	२९
६. लिङ्गगत तुलना (स्त्रीलिङ्ग)	३०
७. बचनको तुलना (एकबचन)	३१
८. बचनको तुलना (बहुबचन)	३१
९. पुरुषको तुलना	३३
१०. आदरको तुलना	३४